

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 11 0 У 034079 24 Увп
Бањалука, 21.01.2026. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Свјетлане Кнежевић, предсједника вијећа, Татјане Ступар и Асмира Коричића, чланова вијећа, уз учешће Жељке Вујановић, записничара, у управном спору по тужби Т. Д. из Б., [...] (у даљем тексту: тужилац), заступан по пуномоћнику Драгани Станковић, адвокату из Бањалуке, Николе Пашића 37, против рјешења број 05.04/053-48-3/23 од 22.02.2023. године туженог Министарства енергетике и рударства Републике Српске, Бањалука, у предмету одобравања приступа информацијама, одлучујући о захтјеву туженог за ванредно преиспитивање пресуде Окружног суда у Бањалуци број 11 0 У 034079 23 У од 24.01.2024. године, у нејавној сједници вијећа одржаној 21.01.2026. године, донио је

ПРЕСУДУ

Захтјев се одбија.

Тужилац се одбија са захтјевом за накнаду трошкова састава одговора на захтјев у износу од 1.316,25 КМ.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом 1 изреке, уважена је тужба и поништен оспорени акт, ближе означен у уводу ове пресуде, којим је одбијен захтјев тужиоца за достављање пројектне документације и ситуационих карата које се односе на детаљна геолошка истраживања на истражним просторима „Језеро“ и „Сињаково“, јер је утврђено да захтјев за приступ информацијама укључује повјерљиве комерцијалне интересе носиоца права на истраживање „СНК Метали“ д.о.о. Бијељина. Ставом 2 изреке побијане пресуде обавезан је тужени да тужиоцу надокнади трошкове управног спора у износу од 1077,50 КМ, у року од 30 дана од дана пријема пресуде.

Уважење тужбе нижестепени суд је образложио позивом на одредбе чланова 1, 3 став 1, чланова 4, 5, 9 став 1 и 2, те члана 14 став 3 тачке а) и б) Закона о слободи приступа информацијама („Службени гласник Републике Српске“ број: 20/01, у даљем тексту: ЗОСПИ), уз наводе да образложење оспореног акта не садржи ваљане разлоге за одлуку из диспозитива. Ово јер из истог произлази да је тужени утврдио да захтјев за приступ информацијама укључује повјерљиве комерцијалне интересе привредног друштва „СНК Метали“ д.о.о. Бијељина, те да је поступио у складу са одредбом члана 7 ЗОСПИ, али не произлази да је поступио у смислу одредбе члана 9 ЗОСПИ и провео испитивање јавног интереса, што је био дужан да учини, а нити је навео сва материјална питања која су важна за одлуку, што укључује и узимање у обзир фактора јавног интереса. Такође, супротно одредби члана 14 став 3 тачка б) ЗОСПИ тужени је обавијестио тужиоца да је рјешење

коначно у управном спору и да против истог није допуштена жалба, али се може покренути управни спор тужбом код тог суда у року од 30 дана од дана пријема наведеног рјешења, чиме је повриједио начело двостепености у рјешавању, будући да се против рјешења од 22.02.2023. године у смислу наведене одредбе могла изјавити жалба. Такође, поучио је тужиоца да се жалбом може обратити Омбудсмену БиХ, умјесто Омбудсмену Републике Српске. Суд је закључио да су оспореним актом повријеђене одредбе чланова 9 и 14 став 3 тачка а) и б) ЗОСПИ, као и одредбе члана 197 став 2 Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18, у даљем тексту: ЗОУП).

Благовременим захтјевом за ванредно преиспитивање те пресуде (у даљем тексту: захтјев) тужени оспорава њену законитост због повреде закона, другог прописа или општег акта и повреде правила поступка. У захтјеву наводи да се из оспореног акта види да је, након пријема захтјева тужиоца, а имајући у виду да је тражио достављање пројектне документације која се налази у власништву привредног друштва „СНК Метали“ д.о.о. Бијељина, од тог друштва затражио да се изјасни да ли та документација садржи повјерљиве комерцијалне интересе треће стране. Наведено друштво се изјаснило да је у тим актима садржана пословна тајна, те је затражило да се са подацима у истим поступа у складу са правилима и стандардима заштите пословне тајне. Исаказало је сумњу у злоупотребу информација садржаних у пројектима од стране несавјесних држалаца, чиме би му изазавало знатну материјалну штету, а оправданост сумње доказује искуством сестринске фирме „Медени бријег“ д.о.о. Бијељина, чија пројектна документација је дата на увид јавности те је због манипулације подацима из исте дошло до пада вриједности дионица тог привредног друштва. Након што је цитирао одредбе чланова 4, 10 и 20 Закона о ауторским и сродним правима („Службени гласник Републике Српске“ број 63/10), тужени је, имајући у виду наведено те чињеницу да поменути пријекти садрже имена и презимена физичких лица која су их израдила, као и назив правног лица које је носилац израде пројекта и правног лица за чије потребе су израђени, оцијенио да се тужиоцу не може одобрити достављање исте. Дакле, достављањем наведене документације биле би повријеђене наведене одредбе, чиме би се створили услови да привредно друштво „СНК Метали“ д.о.о. Бијељина поднесе тужбу и затражи накнаду штете од туженог. Сматра неоснованим став суда изнесен у правцу повреде двостепености с обзиром да је одредбом члана 12 став 2 ЗОУП прописано да ако нема органа управе другог степена, жалба против првострепеног рјешења може се изјавити само када је то законом предвиђено, а тим законом одредиће се и орган који ће рјешавати по жалби. С обзиром на садржај одредбе члана 14 став 3 тачка б) ЗОСПИ, те чињеницу да је тужени рјешавао у првом степену, а да законом није одређен орган другог степена који би рјешавао по жалби, то је поучио тужиоца да је предметно рјешење коначно и да против истог може покренути управни спор, али и обратити се Омбудсмену БиХ. Такође, да није основана примједба суда да је направио пропуст јер је поучио тужиоца да се обрати Омбудсмену БиХ. Ово јер је институција Омбудсмена Републике Српске престала са радом доношењем Закона о престанку важења Закона о Омбудсмену Републике Српске - заштитнику људских права („Службени гласник Републике Српске“ број 118/09), односно 31.12.2009. године. Предлаже да се захтјев уважи и побијана пресуда преиначи на начин да се тужба одбије као неоснована.

Тужилац у одговору на захтјев наводи да је суд донио правилну и закониту пресуду, са јасним и разумљивим образложењем што тужени ничим у захтјеву није ваљано оспорио. Истиче да тужени понавља наводе изнесене у образложењу оспореног акта које је суд оповргнуо јасно упутивши туженог да је морао након утврђеног изузетка испитати јавни интерес да се тражене информације објаве упркос изузетку, што тужени ничим не оспорава. Такође, да се у захтјеву позива на одредбе Закона о ауторским правима, на које се није

позвао у оспореном акту, а ти наводи не могу замијенити образложење оспореног акта. Додаје, да је тужени у извршењу пресуде донио ново рјешење у којем се позвао на наведени закон, али да је против истог покренут управни спор, у којем ће се цијенити законитост истог. Предлаже да се захтјев одбаци или одбије, а тужени обавезе да му надокнади трошкове састава одговора на захтјев, према исказаном трошковнику.

Размотривши захтјев, одговор на захтјев, побијану пресуду по одредби члана 39 Закона о управним споровима („Службени гласник Републике Српске“ број 109/05 и 63/11, у даљем тексту: ЗУС), као и цјелокупне списе управног спора и предметне управне ствари, овај суд је одлучио као у изреци пресуде из сљедећих разлога:

Из података списка произлази да је тужилац дана 31.01.2023. године поднио туженом захтјев за приступ информацијама, тражећи достављање информација, односно докумената: 1. Пројекат детаљних геолошких истраживања истражног подручја „Језеро“ из новембра 2021. године, 2. Примјерак ситуационе карте истражног простора „Језеро“ са нацртаним границама истражног простора и координатама граничних преломних тачака, 3. Примјерак ситуационе карте катастарских честица за бушотине Б-1 и Б-2, са уцртаним катастарским парцелама и позицијама истражних бушотина, веза рјешење туженог број 05.04/310-155-7/22 од 04.3.2022. године којим се одобрава извођење детаљних геолошких истраживања олова, цинка, бакра, барита и пратећих метала на истражном простору „Језеро“, општина Језеро, 4. Пројекат детаљних геолошких истраживања на истражном подручју „Сињаково“ – општине Језеро, Мркоњић Град и Шипово, 5. Примјерак ситуационе карте истражног простора „Сињаково“ са уцртаним границама истражног простора и координатама граничних преломних тачака и 6. Примјерак ситуационе карте са уцртаним катастарским парцелама и позицијама истражних радова. Поднеском од 02.02.2023. године тужени се обратио „СНК Метали“ д.о.о. Бијељина којим га обавјештава да ће тужиоцу доставити тражене информације, осим уколико у року од 15 дана од пријема тог дописа не достави писани одговор да су исте повјерљиве и наведе разлог за штету која би проистекла објављивањем тражених информација, како је то прописано одредбом члана 7 ЗОСПИ. „СНК Метали“ д.о.о. Бијељина је 21.02.2023. године доставило изјашњење, у којем наводи да је у траженој документацији садржана пословна тајна тог привредног друштва, те да исто има оправдану сумњу да би уступање информација могло да буде злоупотребијено од стране несавјесних држалаца и да произведе по њега значајну материјалну штету, указујући на искуство са сестринском компанијом „Медени бријег“ д.о.о. Бијељина. Оспореним актом тужени је одбио захтјев тужиоца за достављање пројектне документације и ситуационих карата које се односе на детаљна геолошка истраживања на истражним просторима „Језеро“ и „Сињаково“, јер је утврђено да захтјев за приступ информацијама укључује повјерљиве комерцијалне интересе носиоца права на истраживање „СНК Метали“ д.о.о. Бијељина. Побијаном пресудом је уважена тужба и поништен оспорени акт из разлога који су наведени у уводном дијелу образложења ове пресуде.

Побијана пресуда је правилна и законита, а тужени приговорима у захтјеву не доводи у питање ту правилност и законитост.

Чланом 4 ЗОСПИ је прописано да свако физичко и правно лице има право приступа информацијама које су под контролом јавног органа, а сваки јавни орган има одговарајућу обавезу да објави такве информације. Ово право приступа подлијеже само формалним радњама и ограничењима како је утврђено у овом закону (члан 6, 7, и 8).

Дакле, надлежни јавни орган може у складу са ограничењима из члана 6, 7 и 8 ЗОСПИ утврдити да одређена информација подлијеже ограничењу ако би се њеним објављивањем значајно угрозили комерцијални или други економски интереси треће стране, док је чланом 9 став 1 тог закона регулисано да ће надлежни јавни орган објавити тражену информацију без обзира на утврђени изузетак, ако је то оправдано јавним интересом, при чему ће узети у обзир сваку корист и сваку штету које могу проистећи из тога.

Околност да одређени подаци спадају у категорију пословне тајне не значи аутоматски да је приступ тим информацијама органичен, како то погрешно сматра тужени.

Да би се утврдио изузетак и ограничио приступ информацијама није довољно само навести да је у траженој документацији садржана пословна тајна, како то тужени чини у оспореном акту, нити је довољно позвати се на одговарајућу одредбу закона којом је прописано шта се сматра пословном тајном, већ је потребно провести тест јавног интереса, а што је прописано одредбом члана 9 ЗОСПИ, који закон је *lex specialis* и чије одредбе се морају узети у обзир приликом одлучивања о захтјеву за приступ информацијама.

Зато надлежни јавни орган, прије доношења одлуке о одбијању захтјева, мора провести тест јавног интереса у складу са одредбом члана 9 ЗОСПИ, а што тужени није учинио, како је то правилно закључио нижестепени суд, јер надлежни орган може објавити тражену информацију иако се иста односи на изузетак ако би објављивање те информације било оправдано јавним интересом. Наравно при томе ће надлежни јавни орган узети у обзир сваку корист и сваку штету које могу проистећи објављивањем те информације.

Супротно наведеним обавезама, тужени је одбио доставити подносиоцу захтјева тражене информације, а да претходно није утврдио које информације представљају изузетак, нити је у том правцу проводио тест јавног интереса, па сходно томе није дао ни ваљане разлоге на основу којих као надлежни јавни орган сматра да би објављивање тражених информација, које имају карактер пословне тајне, било на штету треће стране односно да ли би објављивање тражених информација било у јавном интересу.

Поред тога, из наведених одредаба ЗОСПИ произлази обавеза надлежног јавног органа ако утврди да информација у цјелини или дио информације представља изузетак по одредбама овог закона, да утврди постојање тог изузетка проводећи тест јавности и након тога да одлучи о томе да ли ће подносиоцу захтјева доставити тражену информацију у цјелини или дјелимично или ће одбити његов захтјев. Ово из разлога што је одредбом члана 10 ЗОСПИ прописано да ако је дио тражених информација утврђен као изузетак, надлежни јавни орган ће издвојити тај дио и објавити остатак информација, осим ако због раздвајања информације нису постале неразумљиве. Тужени није проводио тест јавног интереса, па није ни утврђивао да ли су све тражене информације изузете од објављивања или само дио тражених информација.

Даље, када надлежни јавни орган одлучи о одобравању приступа информацијама или одбијању приступа траженим информацијама, мора о томе у писаној форми обавијестити подносиоца захтјева. По члану 14 став 3 ЗОСПИ када се приступ информацијама дјелимично или у цјелини одбија, подносилац захтјева се о томе обавјештава дописом, који допис треба да садржи поуку о праву на подношење жалбе, рок у коме се жалба изјављује, назив органа коме се изјављује и трошкове подношења жалбе, те да се странка може обратити Омбудсмену и податке за контакт са овом канцеларијом. На наведено упућује и чињеница да подносилац захтјева против такве одлуке има право

подношења жалбе, јер се заштита пред Омбудсменом остварује независно од поступка одлучивања о жалби у управном поступку. Ради се о двострукој правној заштити, гдје се једна остварује кроз право на жалбу другостепеном органу против одлуке првостепеног органа, тј. руководиоцу органа који је донио одлуку и друга, која се независно од ове прве остварује кроз заштиту права обраћања Омбудсмену. Чланом 25 став 2 ЗОСПИ прописано је да се тим законом не дерогирају постојећа права која се односе на подношење жалбе у управном поступку и права на разматрање предмета пред судом, па то указује да се у поступању по захтјеву примјењују и одредбе ЗОУП, а након тога и одредбе ЗУС у поступку по тужби.

Такође, одредба члана 20 ЗОСПИ обавезује јавне органе да донесу водич којим се између осталог регулише питање приступа правном лијеку и свим битним роковима, а чланом 19 истог закона је прописана обавеза сваког јавног органа да именује службеника за информисање чија је надлежност да обрађује захтјеве у складу са овим законом и да се име тог службеника и подаци за контакт достављају Омбудсмену за људска права.

Према томе, евидентно је да, супротно наводима захтјева, ЗОСПИ предвиђа да о захтјеву за приступ информацијама одлучује службеник за информисање који је уједно и првостепени орган, па је против акта службеника за информисање, сходно одредби члана 14 став 3 тачка б) тог закона, дозвољена жалба, а ближи подаци о изјављивању жалбе, роковима и трошковима, требају бити уређени управо тим водичем.

Из садржине тачака 10 и 11 Водича о поступку приступа информацијама туженог произлази да ако Министарство није у могућности да удовољи захтјеву о томе ће, у року од 8 дана, обавијестити подносиоца захтјева са упутом могућности подношења жалбе надлежном органу укључујући и право обраћања Омбудсмену, а министар ће, посебним рјешењем, одредити лице из Министарства као службено лице за односе са јавношћу.

Како тужени није проводио тест јавног интереса, а који би показао да ли је у интересу јавности да се објаве тражене информације у цјелини или само поједине, те како је доношењем оспореног акта повриједио и начело двостепености, произлази да је оспорени акт донесен повредом правила управног поступка и неправилном примјеном ЗОСПИ, па је нижестепени суд исти правилно поништио.

Код таквог стања ствари, а како ни остали наводи захтјева нису од утицаја на одлуку, по ојени овог суда у побијаној пресуди није остварен ниједан разлог њене незаконитости садржан у одредби члана 35 став 2 ЗУС па се захтјев туженог, на основу одредбе члана 40 став 1 истог закона, одбија као неоснован.

Одлука о одбијању захтјева тужиоца за надокнаду трошкова састава одговора на захтјев за ванредно преиспитивање се занима на одредби члана 387 став 1 Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске”, број: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 и 27/24) у вези са одредбом члана 48 ЗУС. Како садржај конкретног одговора на захтјев није имао утицаја на исход одлучивања о захтјеву за ванредно преиспитивање, то овај суд налази да трошкови састава одговора нису били неопходни за окончање поступка по овом правном средству.

Записничар
Жељка Вујановић

Предсједник вијећа
Свјетлана Кнежевић